

РЕШЕНИЕ

№ 87

гр. София, 20.01.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 7-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на тринадесети декември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Цветко Лазаров

Членове: Камелия Първанова
Димитър Мирчев

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Камелия Първанова Въззивно гражданско дело № 20211000502893 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 и следв. от ГПК.

С решение № 265027/26.07.2021г, постановено по гр.д.№ 7327/2019г по описа на СГС, ГО, I-1 с-в, са отхвърлени предявените от „Артекс Златен Век” ООД с ЕИК 175376051, и „Артекс Инженеринг” АД, с ЕИК 175155346, против М. Ф. Б. с ЕГН ***** осъдителни иски с правно основание чл.45 ЗЗД за сумата по 50 000лв. за всеки един, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в уронване добрата търговска репутация и търговско име чрез клеветнически и обидни изявления пред електронна медия-интернет-сайта на mediapool.bg и в профила си в социалната мрежа във Фейсбук в периода 22.03.2019г до 5.04.2019г, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до изплащането и са осъдени дружествата да заплатят на М. Ф. Б. сумата от 3 530лв. за разноски по делото.

Решението е обжалвано с въззивна жалба от „Артекс Златен Век” ООД и „Артекс Инженеринг” АД, с ЕИК 175155346, представлявани от адв.А. В. от САК, с доводи, че е неправилно и необосновано. Възражават срещу приетото, че направените изказвания от ответника излизат извън конституционно установените и предвидените в ЕКЗПЧОС рамки на свобода на словото и че представляват единствено негативни оценки за дружествата и по наболели въпроси от обществена значимост, но не и твърдения, с които се засяга неправомерно доброто им име. Поддържат, че следва да се направи разграничение между даване на изявление с оценъчен характер и твърдение на недоказан факт, накръняващ репутацията на определено лице, въз основа на критерии-конкретността на твърдението, начин на формулирането му, опити на лицето, направило изказването, да обосновава верността на същото при формулирането му. Позовават се на показанията на свидетеля А. П., с които се установява, че дружествата са имали добра репутация и изявленията на самия ответника в тази насока. Поддържат, че публичните изявления на ответника са довели до сериозен отлив от страна на бизнес партньори и на потенциални контрагенти.

Сочат още, че по делото е доказано, че изявленията на ответника са неверни и недоказани, че същите не са израз на гражданската му позиция относно незаконността на строителството на сградите. Не е бил представен акт на съд или друг компетентен орган, които да установяват незаконност на строителството.

Излагат доводи, че ответникът е формулирал конкретни твърдения, че дружествата се ползват с политически протекции, че е възприел твърденията си за факти, които обосновава с препратки към изказвания на политици и медийни репортажи, че изказванията са с висока степен на категоричност, а не предположение. Твърденията му престъпват границата на свободата на словото и е налице противоправност на деянието.

Поддържат, че първоинстанционният съд единствено е обсъдил дали едно или друго твърдение има оценъчен характер или е твърдение за факт, но не е изследвал дали тези оценъчни твърдения не прекращават конституционно установената граница на свободата на словото и не увреждат репутацията на лицата, по отношение на които са направени. Сочат, че е неотносимо дали репутацията на дружествата е увредена и от други лица, тъй като този въпрос е предмет на други производства.

Претендират да се отмени обжалваното решение и да се уважат исковите претенции, като се присъдят направените по делото разноски.

Ответникът по въззивната жалба- М. Ф. Б., представляван от адв.Ч.Д. от САК, е оспорил същата като неоснователна. Излага доводи, че по делото не е доказано авторството на изявленията, както и, че са насочени към ищцовите дружества. Поддържа, че изявленията му са във връзка с проекта на дружествата, поставен на обществено обсъждане, че са надлежно упражняване на правото му на свободно изразяване на мнение по чл.10, ал.1 ЕКЗПЧ, чл.39, ал.1 от Конституцията на РБългария. Сочи, че не е налице противоправно поведение и причинени вреди. Претендира да се остави без уважение въззивната жалба и присъдят направените по делото разноски.

Софийският апелативен съд, като въззивна инстанция, в рамките на правомощията си, уредени в чл.269 ГПК, съобразно и разясненията, дадени в ТР №1/9.12.2013г по т.д. №1/2013г на ОСГТК на ВКС, намира, че обжалваното решение е валидно, допустимо в обжалваната част, а като резултат е правилно.

Фактическата обстановка е възприета и възпроизведена правилно от първоинстанционният съд и тя е следната:

Ищците по делото-„Артекс Златен Век” ООД и ”Артекс Инженеринг” АД са посочили в исковата молба, че „Артекс Златен Век” ООД, свързано с втория ищец дружество, е собственик на УПИ в гр.София, м.Лозенец-І част, в който реализира строеж-административна сграда с офиси, търговски обекти, ателиета, технически помещения, подземни и надземни гаражи и паркинги, известен в публичното пространство като проект „Златен век“. Във връзка с реализацията на строежа в периода 22.03.2019г. до 5.04.2019г. ответникът е направил изявления, с които е уронил добрата търговска репутация и търговското име на дружествата. На 22.03.2019г. публикувал отворено писмо срещу проекта, придружено с коментарите, че „алчността води до разруха“, „колкото и да се използват енергийни щитове, букви и ритуали, то Бог винаги защитава истината“; на 23.03.2019г. пост, че „законите трябва да се уважават, а не да се прескачат, защото имаш подкрепата на силните на деня“; на 25.03.2019г. пост съдържащ „не мога да намеря смислено оправдание, че въобще се е позволило да вмъкнат тази сграда по този безобразен начин“; на 27.03.2019г. пост, определящ проекта като „памятник на грозотията“; на 27.03.2019г. коментар „законодателят казва, че поправката не важи за стари случаи, но инвеститорът не е разбрал все още това“, както и статус на 05.04.2019г., озаглавен „Чичо Гугъл казва за Златен век, че е памятник на корупцията“. В унисон с последователната кампания в социалната мрежа ответникът правил изказвания в интернет-сайта на mediapool.bg, че „политиците са на страната на Артекс“.

Изложили са доводи, че тези изявления са неверни, клеветнически и обидни, уронващи добрата и м търговска репутация и име, от което са претърпели неимуществени вреди. Претендирали са да бъде осъден ответника на основание чл.45 ЗЗД да заплати по 50 000лв. на всеки от ищците за обезщетение за неимуществени вреди, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до окончателното изплащане.

Ответникът по делото-М. Ф. Б., представляван от адв.Ч.Д. от САК, е оспорил исковите претенции като недопустими с доводи, че дружествата не могат да търпят неимуществени вреди. Алтернативно е изложил доводи, че са неоснователни, тъй като изявленията му са били направени по повод гражданското недоволство и проведените поредица протести през 2017г във връзка с проекта „Златен век“, основно насочени срещу лицата, допуснали реализирането на строежа с голяма височина на неподходящо място спрямо етажността на околните сгради. Поддържал е, че изявленията нямат за пряк адресат ищците, както и да са клеветнически и обидни, а съдържат оценки и мнения, израз на гражданската му позиция и представляват упражняване на конституционно признатата свобода на словото.

С решението си първоинстанционният съд е отхвърлил исковите претенции като неоснователни. Приел е, че направените изявления за периода 22.03.2019г до 5.04.2019г са израз на гражданското недоволство относно строежа на сградата по проекта „Златен век“, въпросите, около който са станали значими, поставени на обществено обсъждане и предмет на публични коментари, изразяват мнения с негативен оценъчен характер, насочени не пряко към ищцовите дружества, а към органите на местната власт и други държавни органи с израз на критика да се построи такава сграда на неподходящо място. Същите не са твърдение за факт от обективната действителност, че издаденото разрешение за строеж е с изтекъл срок и спрямо него е неприложимо изменението на ЗУТ през 2017г., тъй като е лично тълкуване на закона и формирано на база дадени становища от лица от местната власт и представители на държавни органи. Изявлението, че същите се ползват с политически протекции и, че сградата е паметник на корупцията е лично мнение на ответника, изказано с оглед принципното му несъгласие със самия строеж и в светлината на съпътстващите протестите събития по комуникация с различни институции в опит да се ангажира тяхната компетентност. Приел е, че изказванията нямат за пряк адресат ищцовите дружества и, че е с оценъчен характер изявлението, че сградата е „паметник на грозотията“.

Не се спори между страните по делото, а и видно от представения НА № 75, том I, рег.№ 1661, дело № 66/2018г., че „Артекс Златен Век“ ООД е собственик на УПИ I-98, 99 от кв.272а по плана на гр.София, м.Лозенец-I част, за който е издадено разрешение за строеж № 134/26.01.2007г. за построяване на административна сграда на 34 етажа с офиси, търговски обекти, ателиета и технически помещения, подземни и надземни гаражи и паркинги. Представени са заповеди на главния архитект на Столична община за презаверяване разрешението за строеж на 19.11.2012г. и за допълването му с допуснати изменения в одобрения инвестиционен проект през 2017г. и 2018г. Безспорно е, че ищцовите дружества имат за предмет строителна дейност и конкретно реализират този строеж, добил популярност като проект „Златен век“, както и, че същите са се ползвали с добра репутация и са били многократно награждавани за дейността си.

Не се спори, че през 2017г. сред обществеността е възникнало недоволство, като граждани са изразили несъгласие със строежа и е бил създаден инициативен комитет „Лозенец“, в който дейно участие взел ответникът М.Б.. Била организирана подписка за преустановяване на строителството, проведени протести през 2017г., 2018г. и 2019г., както и подавани жалби и сигнали до различни институции. Недоволството било поради това, че строежът с височина на бъдещата сграда от 120м. се реализира в жилищен район, в който според действащия общ устройствен план е допустимо строителство до 26м. и на практика

ще засенчва околните постройки, самата сграда не се вписва в архитектурно и инфраструктурно отношение и ще създава значителни неудобства на живущите в квартала. Заедно с това възникнало съмнение за съответствието със закона на издаденото разрешение за строеж и дали не е изтекъл неговият срок, като видно от съдържанието на част от подадените жалби били отправени искания за проверка на това обстоятелство. Гражданското недоволство било предмет на обсъждане в социалните мрежи, на печатни публикации и телевизионни репортажи, които отразявали споровете относно строителството на бъдещата сграда, като са посочвани и ищцовите дружества във връзка с извършваното строителство.

Не се спори, че ответникът, като представител на инициативния комитет и лице, живеещо в жилищния квартал на строежа, е направил изявления в периода 22.03.2019г.-05.04.2019г. и конкретно на датите 22.03.2019г., 23.03.2019г., 25.03.2019г., 27.03.2019г., 05.04.2019г., а на 02.04.2019г. изявление в интернет-сайта на mediapool.bg.

На 22.03.2019г. публикувал следното: „Пускам ви отново нашия сигнал да ви запознаем с проблема. Искам да подчертая дебело, че никой от всички тези хора и институции, не се поинтересува от нашия проблем, нито някой е предприел каквито и да са стъпки, за да спре тази буря, която се вихри в момента. Единственото, което искахме е да се спазва закона !!! Алчността води до разруха и колкото и да се използват енергийни щитове, букви и ритуали, то Бог винаги защитава истината и само истината.”

На 23.03.2019г. публикувал: „Година и половина по-късно истината си проправи път!!! Когато казвахме, че небостъргачът е с изтекло разрешително бях обвинен заедно с другите, че сме лъжци. Днес самите вносители на закона признаха, че този закон не касае старите проекти, което е пълната истина!!! Цялото общество трябва да е наясно, че трябва да се борим, за да оживеем в нормална държава, където правилата важат за всички и законите да се уважават, а не да се прескачат, защото имаш подкрепата на силните на деня. А всички политически сили трябва да се научат най-после, че все някога ще им се счупи клоната от тежестта на прекалената алчност.”

На 25.03.2019г. е направил публикация: „Исключвам всичко, което се случи около този строеж. Не мога да намеря смислено оправдание, че въобще се е позволило да вмъкнат тази сграда по този безобразен начин. Това е против всякаква архитектурна и градска логика. Дори на картинка изглежда абсурдно, а в реалност просто не ми се мисли. Кой намира за нормално този мастодонт да бъде на това място, кой?! Дори да е най-хубавата сграда в света, мястото ѝ обаче предизвиква смях и символика на всичко което се случва в нашата мила държава.”

На 27.03.2019г. написал „Законодателят казва, че поправката не важи за стари случаи, но инвеститорът не е разбрал все още това“, като коментар на излъчен репортаж по телевизия и поставена снимка от него със заглавие „Сградата Златен век“ и под заглавие „валидно ли е разрешителното за строеж“.

На същата дата написал: „Сега и да си прехвърлят вината няма особено значение. Да се правят на ударени също. Имаме всички писма, сигнали и жалби с входящи номера. Метлата да обхване всички разрешили този паметник на грозотията. А от повече от година призовавахме Здравков да покаже съдържанието на тези СМС-и, явно не е псалм 91. То е в коментар на изявление на главния архитект на СО по BTVNOVINITE.BG, че разрешителното за строеж на „Златен век“ не е презаверявано.”

На 05.04.2019г. написал „Чичо Гугъл казва за Златен век, че е паметник на корупцията“.

На 02.04.2019г. в интернет сайта на mediapool.bg е публикувана статия със заглавие „Протестите срещу небостъргача „Златен век“ започват пак“. В нея авторът З. Л. е посочила, че протестите срещу строежа и исканията за неговото спиране ще бъдат възобновени и причините за това, както и информация за становищата, дадени от различни държавни

органи, сезирани с въпроса дали издаденото в полза на инвеститора разрешение за строеж е валидно и какво мислят за това гражданите от инициативния комитет „Лозенец“. Цитирано е изявление на ответника, че политиките са с „Артекс Златен век“ ООД.

По делото са представени писма от търговски партньори и клиенти на ищцовите дружества, изпратени в периода м.04.2019г до м.06.2019г., от които се установява, че поради изнесеното в различни медии е настъпила промяна на параметри на установени търговски отношения с изискване на гаранции, предоставяне на финансиране на проекта, отложени плащания, нереализирани сделки, като е изразено притеснение за завършването на строежа.

По делото са ангажирани гласни доказателства чрез разпит на свидетеля А. Х. П., който е дал показания, че е имал преддоговорни отношения с „Артекс Златен Век“ ООД за закупуване на две жилища и е преговарял с арх. М., като представител на „Артекс Инженеринг“. Чул е за дружеството от негов приятел. Не живеел в България и за случващото се с процесната сграда научил от телевизионни предавания и новини в интернет, чел много постове в социалните мрежи, част от които на ответника. След м.март 2019г е променил отношението си и се е отказал от сключване на договора, тъй като репутацията на дружествата е била накърнена, че се е притеснил дали ще завършат сградата, въз основа на направени изявления, медийно отразяване относно законността на строежа, корупционни схеми, преценявайки риска строежът да бъде спрял.

С оглед на установената фактическа обстановка, въззивният съд намира от правна страна следното:

Фактическият състав на чл.45 ЗЗД включва следните елементи: противоправно поведение, настъпили вреди за пострадалия, причинени виновно и да е налице връзка между тях.

Съществуващата правна уредба дава възможност и на юридическите лица да претендират обезщетение за неимуществени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност /ЗОДОВ/, от забавено правосъдие /чл.60а ЗСВ/, от нарушение на правата им върху авторски права, марки, географски означения или промишлен дизайн /чл.76 а ЗМГО и чл.57 ЗПД/, от нарушено право на равно третиране /ЗЗДискр./ и липса основание да се изключи възможността да се присъди обезщетение за неимуществени вреди на юридически лица от изнесени чрез средствата за масово осведомяване клеветнически твърдения, уронващи авторитета им. В този смисъл са решение № 274 от 18.03.2019 г. по гр. дело № 5120/2017 г. на ВКС, ГК, IV ГО, решение № 206 от 26.03.2019 г. по гр. дело № 4762/2017 г. на ВКС, ГК, III ГО, и решение № 29 от 10.03.2020 г. по гр. дело № 1690/2019 г. на ВКС, ГК, IV ГО.

Уронването на доброто име и търговската репутация чрез изнасяне на обидни, клеветнически твърдения в средствата за масова информация е нарушение на защитимо право, чието засягане е основание за обезщетяване на причинените неимуществени вреди.

Клеветата е противоправно деяние и може да се изразява в две форми - а) разгласяване на несъществуващо позорно обстоятелство или б) приписване на неизвършено престъпление (чл. 147, ал. 1 от НК). При първата форма трябва да е налице довеждане до

знанието на трето лице на твърдение за съществуването на определен факт, свързан от дееца с личността на пострадалия, който е от естество да накърни неговото добро име в обществото. В гражданското право не е необходимо деликта, представляващ клеветнически твърдения срещу трето лице, да покрива състава на клеветата по НК. Достатъчно е да е извършено противоправно деяние чрез изнасяне на неверни позорящи факти, включително с твърдения за престъпна дейност, нанесло вреди на оклеветения, като при твърдяно престъпление не е необходимо лицето да е осъдено с влязла в сила присъда. Клеветническите твърдения следва да са ясно свързани с личността на ищеца, дори да не покриват напълно фактическия състав на чл. 147, ал. 1 НК, като оклеветеният следва да е посочен по име или по всякакъв друг начин, който не оставя съмнение относно неговата личност (така решение № 439/20.01.2016 г. по гр.д. № 2773/2015 г. на IV г.о. на ВКС). Твърдението трябва да е ясно и да изразява несъмнено знание за съдържащите се в него факти. Освен това неверните позорящи факти трябва обективно да бъдат съобщени, а не да се извеждат чрез предположения, асоциации, интерпретации или други форми на субективна психическа дейност. Клеветата и обидните твърдения могат да бъдат разпространени публично чрез медиите.

От една страна следва да се съобразява гарантираната от чл.39, ал.1 КРБ свобода на словото и печата и правото на изразяване на мнение, а от друга-правото на добро име, като упражняването на правото по чл.39, ал.1 КРБ не следва да се използва, за да се увреди доброто име на другото чрез твърдения и оценъчни мнения. Не е противоправно поведение да се изказват мнения с негативна оценка, засягащи конкретно лице.

За да се приеме, че е налице противоправно поведение от страна на ответника следва да се установи, че е направил изявления, конкретно засягащи дружествата посредством клеветнически твърдения за неверни и позорящи факти. Цитираните изявления на ответника, не представляват твърдения за факти /нещо, което действително е станало, случило се е или съществува/, а оценъчни мнения относно строежа на сграда и дейността на ищцовите дружества като пряко ангажирани с това. Същите са общи съждения и умозаклучения за повдигнат общественозначим проект за изграждане на сграда, като не съдържат конкретни факти, деяния на ищите, за да се преценява дали същите са верни или неверни, както и да се обсъждат посочени критерии във въззивната жалба-конкретност на твърдение, начин на формулиране, опити на лицето, направило изказването да обосновава верността на същото. Оценката се съдържа в използваните думи :”алчност”, „абсурдно”, „смях”, критика срещу държавни органи и политици за неспазване на законите, разсъждения относно необходимостта от сграда с такава височина с оглед на архитектурните изисквания, мнение, че инвеститорите са разбрали поправка на закона, желание за справедливо наказание на лицата, разрешили строежа, акцентирание на извършеното от обществения комитет, мнение, че дружествата се подкрепят от политиките. Действително изявленията съдържат негативно мнение, но същото не може да се квалифицира като противоправно

поведение.

Възраженията във въззивната жалба, че дори и изявленията да са оценъчни съждения, а не твърдения за конкретни факти, следва да се преценява дали същите не прекрачват границите на свободата на словото, съобразно чл.39, ал.2 КРБ и не са ли увреждащи за доброто име на ищеца са неоснователни. Съобразно практиката на ВКС - решение № 86 от 29.01.2010г. по гр.д.№ 92/2009г., III г.о., и решение № 85 от 23.03.2012 г. по гр. д. № 1486/2011 г., IV г.о., е прието, че във всеки отделен случай съдът следва да прецени дали конкретното изказване, с негативно спрямо засегнатото лице съдържание, освен оценка и мнение по обществен въпрос, не обективира и твърдение за конкретен злепоставящ факт. С решение по гр.д. № 1376/2011г., IV г.о.; решение по гр.д. № 92/2009г., III г.о.; решение по гр.д.№ 2161/2013 г., III г.о. и др./ ВКС приема, че когато не се касае за превратно упражняване на правото по чл. 39, ал. 1 КРБ и свободата на мнение не е използвана, за да се увреди доброто име на друго, твърдения и оценки чрез медиите, или по друг начин, могат да се разпространяват свободно. Не е противоправно поведението при изказани мнения с негативна оценка, пряко или косвено засягащи конкретно лице, когато името му се коментира или се предполага във връзка с обществен въпрос, свързан с неговия пост, дейност или занятие. Свободата на изразяване на мнение е изключена в случаите, визирани в чл. 39, ал. 2 КРБ. Негативните оценки за определена личност, открояваща се по една или друга причина в обществения живот, не поражда отговорност, ако не засягат достойнството на личността, т.е. ако не осъществяват състав на престъплението обида. С цитираната съдебна практика се установява и балансът между конституционно закрепената свобода на словото съгласно чл. 39, ал. 1 КРБ и конституционно уредените ограничения при упражняването му, свързани с незасягане на лични права на трети лица, в това число на правото на добро име и репутация в обществото, и съставлява ли разпространяването на внушения с негативен подтекст нарушение на този баланс и противоправно поведение.

При липса на установено противоправно поведение от страна на ответника не следва да се разглеждат въпросите относно твърдените причинени вреди.

Исковите претенции се явяват неоснователни и следва да се отхвърлят. Като е достигнал до същите изводи първоинстанционният съд е постановил правилно и законосъобразно решение, което следва да бъде потвърдено на основание чл.271 ГПК.

С оглед изхода на спора и на осн. чл.78, ал.3 ГПК следва да бъде осъдени въззивниците „Артекс Златен Век” ООД с ЕИК 175376051, и „Артекс Инженеринг” АД, с ЕИК 175155346, да заплатят на М. Ф. Б. с ЕГН ***** сумата от 3 000лв. /всеки от тях по 1500лв./ за разноски за адвокатско възнаграждение пред въззивната инстанция.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 265027/26.07.2021г, постановено по гр.д.№ 7327/2019г по описа на СГС, ГО, I-1 с-в, с което са отхвърлени предявените от „Артекс Златен Век” ООД с ЕИК 175376051, и „Артекс Инженеринг” АД, с ЕИК 175155346, против М. Ф. Б. с ЕГН ***** осъдителни искиове с правно основание чл.45 ЗЗД за сумата по 50 000лв. за всеки един, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в уронване добрата търговска репутация и търговско име чрез клеветнически и обидни изявления пред електронна медия-интернет-сайта на mediapool.bg и в профила си в социалната мрежа във Фейсбук в периода 22.03.2019г до 5.04.2019г, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до изплащането и са осъдени дружествата да заплатят на М. Ф. Б. сумата от 3 530лв. за разноски по делото.

ОСЪЖДА на осн. чл.78, ал.3 ГПК „Артекс Златен Век” ООД с ЕИК 175376051, и „Артекс Инженеринг” АД, с ЕИК 175155346, ДА ЗАПЛАТЯТ на М. Ф. Б. с ЕГН ***** сумата от 3 000лв. /всеки от тях по 1500лв./ за разноски за адвокатско възнаграждение пред въззивната инстанция.

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от връчването му на страните при условията на чл.280 ГПК пред ВКС на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____